

Проучвателна група на ЕИСК
„Имиграция и интеграция“

**Проект, посветен на ролята
на организациите на гражданското
общество за гарантиране
на интеграцията на мигрантите
и бежанците**

ОТЧЕТ СЛЕД КОМАНДИРОВКА – БЪЛГАРИЯ
3 И 4 ДЕКЕМВРИ 2019 Г.

Европейски икономически
и социален комитет

Отчет след командировка — България, 3 и 4 декември 2019 г.

Между октомври 2019 г. и март 2020 г. група IMI организира пет констативни командировки като част от проект, посветен на ролята на организациите на гражданското общество за гарантиране на интеграцията на мигрантите и бежанците. България беше посетена от делегация в състав Евгений Иванов (България, група „Работодатели“), Raymond Coumont (Белгия, група „Работници“) и Anastasis Yiapanis (Кипър, група „Многообразие Европа“), които бяха подпомогани от Annetarie Wiersma от секретариата на ЕИСК.

1. Цел на командировката

Между октомври 2019 г. и март 2020 г. група IMI организира пет констативни командировки като част от проект, посветен на ролята на организациите на гражданското общество за гарантиране на интеграцията на мигрантите и бежанците. Посещенията в държавите предоставиха задълбочена картина на проблемите и най-добрите практики, които бяха документирани в докладите за отделните държави. Петте доклада по държави трябва да бъдат включени в обобщен доклад, в който ще бъдат представени основните констатации, заключения и препоръки по проекта.

Този проект е свързан с предишен проект на ЕИСК относно миграцията: единадесет констативни командировки, организирани от ЕИСК в периода 2015-2016 г. Последните констативни командировки се проведоха в държавите членки, които бяха посетени и през 2015—2016 г., а именно Гърция, Малта, Швеция, Германия и България¹.

По време на командировките делегацията сравни настоящото положение в петте държави с положението преди три години, като проведе разговори с организациите, с които се срещна по време на предишните командировки, за да видим дали техните проекти са все още в ход, дали са достигнали зрялост и са станали по-мощни, дали установените проблеми са били преодолени и по какъв начин е станало това и какви са настоящите нужди и предизвикателства. Когато е уместно, делегациите се срещнаха и с други организации, като обърнаха специално внимание на мерките, насочени към конкретни групи, които може да срещнат по-големи трудности при интегрирането на пазара на труда (напр. жени, мигранти от някои страни на произход, мигранти със специфично образование и мигранти с увреждания). Проектът се опита да установи добри практики, за да се види дали те биха могли да бъдат копирани и на други места, като това включва и практики, които спомагат за положително изменение на реториката по въпросите на миграцията.

2. Положението в България

При положение че броят на имигрантите, родени извън ЕС и живеещи в България, се оценява на 100 000 мигрантското и бежанското население в страната е доста малко. То представлява по-малко от 2 % от общото население от 7 милиона души. Въпреки че България е предоставила

¹ Шестото констативно посещение беше планирано в Италия, но се наложи то да бъде отменено поради предизвиканата от COVID-19 здравна криза.

статут на международна закрила на около 25 000 души, броят на бежанците със статут на международна закрила, които действително са се установили в България, е много малък: между една и две хиляди. Това показва, че за бежанците България фактически е транзитна държава. Броят на пристигащите мигранти намалява от 2015 г. насам и по времето на нашето посещение беше много малък . През декември 2019 г. в българските приемни центрове имаше около 400 лица, търсещи убежище, което е рекордно ниско ниво. Някои лица, търсещи убежище, живеят в частни жилища (например със своите приятели или семейства) вместо в приемен център. Точният брой на тези хора обаче не е ясен. Повечето лица, търсещи убежище, идват от Сирия, Афганистан или Ирак, но липсват точни статистически данни за отделните категории мигранти.

Мигрантите в България са се (само) интегрирали добре, но бежанците често се нуждаят от подкрепа в интеграцията от страна на властите и организациите на гражданското общество. В неотдавнашен доклад на Caritas² бяха установени редица пречки пред интеграцията на бежанците, а именно неприлагане на програмата за интеграция на бежанците от страна на държавните институции и все по-негативен, антиимигрантски дискурс и поведение от страна както на политиците, така и на широката общественост. Българските граждани до голяма степен надценяват присъствието на мигранти в тяхната страна и нетърпимостта към мигрантите се увеличава.

Представители на гражданското общество се оплакват от липса на политическа воля за инвестиране в ефективна интеграционна политика. България има национална стратегия за миграция и интеграция, която е в сила от 2015 г., както и национална стратегия за интеграция на лицата, получили международна закрила. И двете ще трябва да бъдат подновени през 2020 г. Стратегията за интеграция на лицата, получили международна закрила, се счита за неефективна. Не съществува план за действие за изпълнение на стратегията и не е предвиден бюджет за интеграция. В резултат на това не се предлагат гражданско образование, езикови курсове и професионално обучение. Съществува длъжност на заместник министър-председател по въпросите на интеграцията, но тя е незаета, откакто е създадена.

Наредбата от 2017 г. за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила (Наредбата) делегира отговорността за интеграцията на бежанците на общините, които трябва да подпишат договори за интеграция с бежанците, решили да се установят на тяхна територия. Нито местните власти, нито местното население бяха подготвени, а в общините липсва интерес към приема на бежанци и използването на наличното финансиране за мерки за интеграция.

Много малък брой бежанци и други лица, на които е предоставена международна закрила, имат регистрирани трудови договори (през 2017 г. техният общ брой беше под 200 души). Действителният брой на зетите бежанци е по-висок, тъй като приблизително 60 % от търсещите убежище и бежанците работят без договор, което ги прави уязвими на експлоатация.

България се стреми да насърчава кръговата миграция и да се опитва да привлича хора с български корени от чужбина, като им предоставя лесен достъп до гражданство (напр. за хора с български

---

² <https://ec.europa.eu/migrant-integration/?action=media.download&uuid=AAFD2826-C505-3205-3B05C16AB00BF4F6>

корени от Украйна или Молдова). Въпреки това повечето от тях отиват в Западна Европа, веднага щом получат българско гражданство.

3. Описание на заседанията

а. Международна организация по миграция

В България работата на Международната организация по миграция (МОМ) е насочена към защита на мигрантите, изграждане на капацитета на националните институции и НПО и координиране на мобилните екипи, съставени от социални асистенти и правни съветници. Освен това персоналът на МОМ работи в приемните центрове в цялата страна. И накрая, от лятото на 2019 г. МОМ управлява безопасна зона за непридружени непълнолетни лица, а през януари 2020 г. предстои откриването на втора такава зона, с което ще бъде достигнат общ капацитет за прием на 230 деца. Работата с децата мигранти е предизвикателство, тъй като малко от тях планират да останат в България. Като насочва своите усилия към малолетните и непълнолетните лица, но също и към всички новодошли, МОМ се опитва да ги насърчи да изучават български език, но малко от тях се интересуват от установяване и интегриране в страната. Независимо от това МОМ все още предоставя максимален брой възможности за интеграция, като същевременно обяснява, че никъде другаде в Европа няма да е много по-лесно да се осигури достоен живот.

Тъй като България трябва да увеличи своята работна сила, по-специално в сектора на туризма и нискоквалифицирания труд, перспективите за интегриране на пазара на труда са доста добри. Бежанците биха могли да допринесат за заемането на свободните работни места, но вместо това България търси работници от Виетнам и Филипините. Напредъкът в тази област би изисквал по-специално промяна в отношението не само на правителството, но и на местното население като цяло и на социалните партньори. Що се отнася до участието на социалните партньори, делегацията научи, че организациите на работодателите не са взели голямо участие в дискусиите относно интегрирането на новодошлите на пазара на труда. Профсъюзите от друга страна се страхуват, че мигрантите ще оставят местното население без работа; следва да се отбележи обаче, че в последно време тяхното поведение се променя и сега те са по-благоклонни към приемането на мигрантите като част от работната сила.

Освен предизвикателството, че малко мигранти искат да останат в България, е налице и фактът, че местното население често се противопоставя на приема на мигранти. Преди няколко отговорността за интеграцията беше възложена на местните власти. Лица, които са получили международна закрила, следва да бъдат преместени в градовете, където трябва да бъдат настанени, наети и т.н. Много кметове не са особено склонни да поемат тази отговорност, отчасти поради отношението на местните жители. Положителният опит в малкия град Харманли с население около 18 000 жители би могъл да се популяризира като добра практика за преодоляване на съпротивата на гражданите. Харманли е домакин на голям приемен център и през 2015 г. присъствието на около 4 000 лица, търсещи убежище (предимно сирийци), засили значително местната икономика. Сега броят на лицата, търсещи убежище, е намалял значително, а местните жители са разочаровани поради тяхното напускане. Би било интересно положителният ефект от новите участници в икономиката да се постигне отново, за предпочитане в други малки градове, където този ефект би бил по-забележим.

Предимството на установяването в по-малък град е, че социалната интеграция е по-лесна, тъй като контактите са по-лични, и че е по-лесно да се намери жилище. При все това, тъй като възможности за работа се откриват предимно в по-големите градове, новодошлите са по-склонни да останат там вместо да се насочват към по-малките градове.

Не е направена оценка на решението за прехвърляне на отговорността за интегрирането на новодошлите на общинското равнище. Сегашната стратегия за интеграция приключва през 2020 г. и понастоящем работна група изготвя нова стратегия, която в идеалния случай ще се основава на оценка на дейностите в миналото. Не е ясно обаче доколко това е вярно.

Местното население, което в много случаи е бедно и неудовлетворено от системата за социална сигурност, често е недоволено от това, че лицата, търсещи убежище, получават финансова подкрепа от държавата. На това усещане може би могло да се противодейства чрез насърчаване на разбирателството между различните групи. Област, в която това работи добре, е образованието. В 2015 г. много деца, търсещи убежище, се записаха в училища, в които успяха бързо да научат езика, както и други предмети. Беше изненадващо, че местното население прие бързо семействата на децата в училищна възраст, тъй като децата са действали като мост между родителите и местното население.

Българското Министерство на вътрешните работи разпределя финансиране от фонд „Убежище, миграция и интеграция“ на Европейския съюз (ФУМИ). МОМ осигури финансиране за шест проекта в областта на защитата и интеграцията от този фонд. Проектите са насочени към интегрирането на новодошлите и включват езикови курсове и професионално ориентиране за мигранти с виза, специфични мерки за интеграция, насочени към лицата, търсещи убежище, и бежанци, като например помощ за прием и записване в училище, и мултикултурни дейности за насърчаване на приема на мигрантите сред местното население. Не беше ясно дали и с колко се е увеличило финансирането от 2016 г. насам или какво е въздействието на проектите (въпреки обичайните задължения за докладване).

6. *Мулти култи колектив*

През 2010 г. Мулти култи колектив (МКК) стартира инициатива на местно равнище, преди да стане официална неправителствена организация през 2012 г. Тази организация работи в областта на развитието на общностите и интеграцията на мигрантите и бежанците, като действа както на местно равнище, така и на равнището на политиките.

От 2013 г. насам МКК управлява много проекти, както и социално предприятие, което предоставя възможности на мигрантите чрез предлагане и рекламиране на техните кулинарни услуги (като например кулинарен тиймбилдинг, кетъринг услуги и кулинарни курсове) за физически лица, културни институти и предприятия. МКК има и голям опит в провеждането на кампании, повишаването на осведомеността, обучението, научните изследвания, мониторинга, анализа на политики и застъпничеството.

МКК има силна медийна стратегия и се стреми да направи така, че гласът на мигрантите да бъде чул в публичното пространство. Медийни кампании, като „Многообразието е вкусно“, приветстват многообразието, като поставят в центъра на вниманието (кулинарните) умения и

богатството, което чужденците носят със себе си, като целта е по този начин да се води борба срещу дискриминацията, ксенофобията и изказванията, подбуждащи към омраза. Проектът даде възможност на мигрантите да споделят личните си истории, като същевременно създадат връзки на основата на тема от общ интерес:

Организацията е със седалище в София, но се е разраснала като социален франчайз в осем от най-големите градове в България. Тя си сътрудничи трансгранично с други неправителствени организации, международни организации, университети и фондации.

Получаването на финансиране за проекти често е трудно, тъй като за много проекти съществува изискване за финансиране със собствени средства в размер на 30 %, което трудно може да бъде постигнато. Смята се, че българските власти не оказват особена подкрепа на НПО, които срещат трудности при осигуряването на необходимите парични средства.

в. Министерство на труда и социалната политика

Делегацията проведе разговори с различни представители на Министерството на труда и социалната политика. Българското правителство подкрепя предложените реформи на общата европейска система за убежище, които намаляват периода, който лицата, търсещи убежище, трябва да изчакат, преди да получат достъп до пазара на труда, от девет на шест месеца; в България времето за чакане е само три месеца.

През 2018 г. 29 лица със статут на бежанци, които търсят работа, се се обръщат към бюрата по труда, и 23 от тях получили помощ и са започнали работа, девет лица са получили обучение, а две са участвали в програма, която се подпомага от Европейския социален фонд (ЕСФ). През 2019 г. 20 души са регистрирани в публичните служби по заетостта (ПСЗ), девет от които са започнали работа. В националния план за заетост за 2019 г. са отпуснати средства за интегриране на пазара на труда на безработните бежанци, като се акцентира върху повишаването на тяхната квалификация чрез предоставяне на умения и езиково обучение, както и чрез субсидирана заетост. Програмата спомага и за увеличаване на капацитета на приемните центрове.

По време на посещението на ЕИСК в България през 2016 г. беше установена необходимост от координиране на усилията за интегриране и делегацията на ЕИСК научи, че се провеждат дискусии по повод „създаването на комисия за интеграция, която да се опита да постигне съответствие между предлагането на умения и търсенето на пазара на труда“. Сега е създаден Съвет по миграция и интеграция, който се ръководи съвместно от Министерство на вътрешните работи и Министерство на труда. Съветът осигурява изпълнението на Националната стратегия за миграцията и интеграцията от 2015 г. и включва международни организации като МОМ и ВКБООН, но не и социалните партньори. Социалните партньори обаче участват в по-малки тристранни срещи, председателствани от министъра на труда и социалната политика. НПО имат възможност да участват в други малки състави на Съвета, но досега не са кандидатствали за участие. В края на 2019 г. дейността на Съвета беше разширена, така че да обхване и други свързани с миграцията теми, като управлението на границите.

Наредбата от 2017 г., която беше упомената и във Втора глава по-горе, определя правилата за незадължителните споразумения за интеграция, сключвани между общините и бежанците, по

силата на които лицата с международна закрила ползват „пакет“ от услуги, включително жилищно настаняване, предучилищно образование или училищно образование за придружаващи малолетни лица, курсове по български език, здравно осигуряване, професионално ориентиране, програми за обучение и др. Местните общности могат да поискат от бежанците да се установят на тяхна територия и за това съществува съответен процес. По време на процедурата по предоставяне на закрила, която следва да продължи най-много три месеца, Държавната агенция за бежанците предоставя много информация за обществото, законодателството, културните особености и възможностите за установяване в страната след предоставянето на закрила. Ако се установи взаимен интерес между община и бежанец (семейство), се подписва договор за интегриране. Държавната агенция за бежанците осигурява транспорт до общината и след пристигането кметът или местно длъжностно лице координира изпълнението на мерките за задоволяване на нуждите от интеграция. Финансирането идва от съответните агенции, които предоставят услуги интеграция, на местно равнище, което означава, че разходите се поемат на местното равнище. На практика обаче според статистическите данни на Държавната агенция за бежанците семействата, поискали помощ за интегриране, са между 5 и 9. Не е ясно защо толкова малко бежанци са били презаселени в общините.

Като се има предвид фактът, че България остава предимно транзитна държава, което затруднява прилагането на политиката за интеграция, делегацията поиска да научи дали правителството се съсредоточава повече върху управлението на положението на мигрантите в режим на транзит или се опитва да насърчават мигрантите да останат в България (с оглед на увеличаването на работната сила). Научихме, че усилията на правителството са насочени предимно към гарантиране на справедливо третиране и определяне дали мигрантите и бежанците се нуждаят от закрила и дали искат да я получат в България. Няма конкретна политика, която да се стреми да насърчава мигрантите и бежанците да останат.

Що се отнася до увеличаването на ксенофобията и отрицателните нагласи спрямо мигрантите и бежанците, в България това явление се оказва доста слабо, особено в сравнение с други европейски държави. В България мигрантите са необходими и добре дошли, но отношението към бежанците може би е по-отрицателно.

г. ВКБООН

В България има между 1 500 и 2 000 бежанци, но точният им брой е неизвестен. Повечето кандидати за вътрешна закрила са пристигнали незаконно. Много малко бежанци са пристигнали по редовни пътища, като например презаселване или преместване. България е презаселила около 60 души, много от които вече са напуснали страната. В момента преместването е в застой.

България има потенциала да бъде привлекателна за новодошлите, тъй като хората с достойна работа имат доста висок стандарт на живот на цена, която е по-ниска в сравнение с Германия например (предпочитаната дестинация за много от новодошлите). Много малко мигранти или бежанци обаче действително остават в България, дори след като получат разрешение за пребиваване. Що се отнася до тяхната интеграция, научихме, че само преместени или презаселени бежанци са сключили договори за интеграция с общини. Почти всички бежанци, които са влезли незаконно и са получили убежище след подаване на съответната молба, са напуснали България.

Въпреки че г-н Le Rutte всяка година пише писмо до министър-председателя, ВКБООН счита, че най-голямо въздействие може да се постигне на местно равнище и се е отказал от опитите си да оказва влияние върху националното равнище. ВКБООН започна диалог с много общини, като се опитва да ги убеди, че установяването на бежанците има много предимства.

ВКБООН се обърна и към частния сектор, който се интересува от наемането на бежанци, тъй като има голямо търсене на работна ръка. Безработицата в България е на най-ниското си равнище от края на комунизма и много свободни работни места не могат да бъдат заети.

ВКБООН е подписал няколко меморандуми за разбирателство с правителството и отношенията между ВКБООН и българските власти като цяло са добри. Това обаче не означава, че те винаги са на едно мнение. ВКБООН е критичен към правителството в много отношения.

На хартия притежателите на статут имат почти същите права като българските граждани. На практика обаче те срещат трудности при упражняването на своите права в много области. Г-н Le Rutte подозира, че българските власти са приложили преднамерен подход, за да направят престоя в България възможно най-непривлекателен за бежанците. България е предимно транзитна страна, което е удобно за българските публични власти. По тази причина властите изглежда приемат тази действителност, вместо да се опитват да я променят.

Няма подходяща рамка за интеграция и Наредбата не функционира. В много държави се очаква основният процес на интеграция да продължи известно време и през този период се предлагат определени интеграционни дейности. В България не съществува такова очакване за определен разумен срок. Това се отнася до липсата на ясна стратегия за интеграция, на определен държавен участник или координиращ орган и на последваща система за интеграция. При липсата на действия от страна на държавата, организациите на гражданското общество играят важна роля и много дейности за интеграция, като например езиковото обучение, се предоставят от НПО.

Миналия месец беше създаден нов съвет под егидата на заместник-министъра на вътрешните работи, който е поел най-различни отговорности, но не изглежда много ефективен. Той е консултативен орган, който не е нов, а разширен (с по-голям акцент върху границите). Общинското равнище е официално представявано от председателя на неправителствена организация, представляваща местното управление. Мненията на различните общини обаче са толкова различни, че на практика е трудно да се говори с един глас в съвета. Освен това в наредбата се предвижда създаването на длъжността заместник министър-председател по въпросите на интеграцията. Две години по-късно обаче длъжността все още е свободна. Държавната агенция за бежанците не участва в процеса на интеграция и Министерството на труда и социалната политика, както и Министерството на вътрешните работи също поемат своята отговорност. Министерството на образованието като цяло свърши много работа при изпълнението на своята ограничена отговорност. ЕС не може да се намесва много поради липса на компетентност в тази област.

Поне част от обществото има гостоприемно отношение към бежанците. Училищата играят важна роля за насърчаване на контактите между културите, които ВКБООН се опитва да използва.

Връзката с Министерството на образованието е добра и то беше ефективно при записване на децата бежанци в училищата.

Въпреки че това не е точно в обхвата на неговите правомощия, ВКБООН създаде работна група по въпросите на интеграцията с участието на различни заинтересовани страни, която е доста ефективна. Би било интересно да се обмисли възможността за официално възлагане на дейности по интеграцията на НПО.

Общините получават около 10 000 EUR от фонд „Убежище, миграция и интеграция“ за интегрирането на презаселен бежанец. В някои случаи презаселените бежанци са напуснали и парите са били използвани за плащане за дейности по интеграцията на други лица с признат статут, които са влезли в България по начини, различни от презаселване. Изискванията към властите да демонстрират как са изразходвали средствата по ФУМИ и какво е било тяхното въздействие са ограничени. Получаването на финансиране се превърна в целенасочена стратегия на правителството, но в действителност то не разполага с добре разработени проекти за интеграция, които да заслужават такова финансиране.

Общините не са много мотивирани да кандидатстват за финансиране, докато парите са на разположение. ЕС не може да наложи финансирането и така то остава неизползвано. Ако се използват ефективно, средствата биха могли да насърчат контакти, които да променят сърцата и умовете на местното население. Как могат да се насърчат общините да кандидатстват за финансиране от ЕС?

д. Кръгла маса с НПО

Участващи организации: Български Съвет на бежанци и мигранти, Център за правна помощ „Глас в България“, Фондация за достъп до права, CERMES и Български червен кръст

Държавата не играе голяма роля за насърчаването на интеграцията на бежанците. Вместо това, приблизително 2 000 признати бежанци в България получават помощ от общността на бежанците и от организации на гражданското общество. Съществува стратегия за интеграция, но не и реални програми за нейното изпълнение. През 2017 г., когато отговорността за интеграцията беше прехвърлена на общинското равнище, държавната програма за интеграция беше прекратена. Този подход не се счита за много успешен.

Не съществува програма за финансова подкрепа на бежанците, въпреки че повечето бежанци се нуждаят от подкрепа за интегриране през първите месеци след признаването. Докато са все още са в процес на получаване на убежище, за кандидатите за международна закрила се полагат грижи. Те имат достъп до храна и подслон, джобни пари и образование. Обаче след като получат своя статут, това се прекратява и те биват предоставяни сами на себе си. В резултат на това основните нужди на бежанците често не се задоволяват, което затруднява упражняването на правата им в областта на образованието и заетостта.

Когато признатите бежанци решават да останат в България, те остават предимно в София. Те обикновено не се интересуват от установяване в други градове поради (усещането за) липса на езикови курсове и възможности за работа. Въпреки това много кметове на малки и големи градове

в цяла Европа заявяват, че има недостиг както на квалифицирани, така и неквалифицирани работници, и работодателите са готови дори да осигурят жилище за своите работници, идващи от друг град или от чужбина. Въпреки това много бежанци срещат трудности при намирането на работа, тъй като трудно доказват квалификацията си и не винаги говорят в достатъчна степен някой от основните международни езици. В подкрепа на интеграцията на бежанците на пазара на труда една НПО работи съвместно с ВКБООН, за да популяризира ползата от бежанците за българските работодатели. Тя провежда информационни сесии в сътрудничество с някои общини. Въпреки това националистическите сили, които насърчават антимигрантски настроения в страната, възпрепятстват ефективността на тези кампании.

С оглед на недостига на работна сила и като се има предвид, че езиковите умения се считат за необходими за намиране на работа, беше предложено българското правителство да инвестира много повече в езиковото обучение. В същото време бежанците следва да бъдат насърчавани да участват в езиковото обучение и в програмите за намиране на работа, които се предлагат от агенцията по заетостта.

Въпреки че България изглежда непривлекателна за мигрантите, властите трябва да разработят функционираща система за интегриране, тъй като мигрантите и бежанците, които остават, трябва да могат да се възползват от ефективна помощ.

НПО съобщиха, че трудно получават финансиране. Всяко финансиране е свързано с проекти. Основният въпрос, свързан с финансирането за интеграция по линията на ФУМИ, е, че то преминава през държавен орган и средствата не достигат до местното равнище, където трябва да се извърши интеграцията. Освен това финансирането от ЕС е свързано с изискване за 20 % съфинансиране, което е трудно за изпълнение. Изискването за предварително финансиране е пречка и за много НПО. Финансирането се получава и използва по-лесно, когато става въпрос за презаселени бежанци. В България обаче има много малко презаселени бежанци, а тези, които остават в страната, са дори още по-малко. Финансирането с пряко управление е по-лесно, но получаването на финансиране от българските власти е много по-сложно. Понякога неправителствените организации трябва да се конкурират с местните власти, които получават благоприятно третиране. Една неправителствена организация спомена социалното предприемачество като начин за поддържане на дейността си, тъй като не може да оцелее само на финансиране по проекти.

Работа на основата на проекти, който този вид финансиране благоприятства, има и други недостатъци. Много дейности се организират ad hoc, което не насърчава създаването на устойчиви процедури или протоколи, които могат да се използват дългосрочно. Той възпрепятства изграждането на капацитет и напредъка, тъй като придобитият опит често се губи след приключването на даден проект. Освен това, заявленията за проекти се основават на съществуваща в даден момент необходимост, но действителността може да се промени, преди проектът да бъде одобрен. Накратко, тъй като финансирането се предоставя ad hoc, дългосрочните подходи не успяват да се превърнат в реалност. Гражданското общество гаси пожари вместо да се съсредоточи върху постигането на напредък в дългосрочен план. Напоследък обаче се наблюдава известно подобрене, тъй като днес проектите имат по-голяма продължителност (от три до пет години вместо само една).

4. **Заключения и препоръки**

Въпреки че България има потенциала да посрещне и да интегрира успешно голям брой нови участници в своето общество и пазар на труда, делегацията на ЕИСК установи редица пречки и предизвикателства, които трябва да се преодолеят и които ще бъдат посочени в настоящата глава на доклада. Когато това е възможно, ще бъдат представени и препоръки за тяхното преодоляване.

Много малко мигранти и бежанци идват в България с намерението да останат. За повечето от тях България е транзитна страна и малко са тези, които подават молби за получаване на убежище. От тези, които го правят, много малко остават в България, след удовлетворяването на техните молби. От гледна точка на обществото като цяло и по-специално на пазара на труда и на работодателите, както и на самите мигранти, това е пропуснатата възможност, тъй като има голямо търсене на работна ръка и перспективите за интеграция и достоен живот в България са добри. Поради това ЕИСК препоръчва на българските власти да изготвят стратегия за убеждаване на новодошлите да се установят в страната.

Броят на пристигащите през 2015 г. е оказал отрицателно въздействие върху репутацията на бежанците и мигрантите. Много българи се отнасят със завист към кандидатите за международна закрила, които са получили социално подпомагане, тъй като виждат в тях конкуренти за недостатъчните държавни ресурси. Този проблем би могъл да се реши с мерки и финансиране, насочени към цялото общество, така че от тях да могат да се възползват както местните, така и новодошлите. Що се отнася до готовността на местното население да посрещне новодошлите, ЕИСК отбелязва, че личното взаимодействие може да има положително въздействие. Съпротивата или ксенофобията често са резултат от страх от неизвестното и предразсъдъците. Поради това насърчаването на срещите между бежанците и местното население е много полезно. Освен това властите следва да помогнат на местното население да види ползите от миграцията, тъй като това може да премахне отчасти съпротивата срещу приемането на мигранти в обществото.

Недоверието към новодошлите се проявява и в други области. Например не е лесно да се намерят частни жилища, тъй като собствениците на имоти обикновено не искат да ги отдават под наем на мигранти. На практика интеграцията на бежанците се възпрепятства от трудностите, свързани с признаването на уменията и квалификациите. Новата национална стратегия за интеграция трябва да разгледа такива практически въпроси и да осигури достатъчен бюджет за инвестиции в схеми за жилищно настаняване, езиково и професионално обучение, както и за признаване на уменията и квалификациите. Във връзка с последното ЕИСК препоръчва участието на социалните партньори.

В по-общ план ЕИСК препоръчва включването на социалните партньори в областта на интеграцията на пазара на труда. Те са в добра позиция да играят важна роля в разработването на процедура за намиране на работа и умения, както и при предоставянето на консултации относно професионалното обучение и относно начина за най-добра защита на правата на мигрантите. Работодателите следва да използват мигрантите, които вече се намират в страната, вместо да наемат хора от чужбина. Правителството може активно да насърчава това. За картографирането

и признаването на уменията и квалификациите се препоръчва използването на инструмента на ЕС за създаване на профил на уменията³.

В България не съществува подходяща стратегическа рамка, която да направлява действията за интеграция. Тъй като стратегията за миграция и интеграция понастоящем е в процес на пренаписване, ЕИСК препоръчва в стратегията да бъдат включени поне основните принципи на една стратегическа рамка за интеграция. Ключов елемент следва да бъде необходимостта от възможно най-бързо започване на интеграцията. в случай на кандидати за международна закрила, което означава в момента на приемане и на молбата за предоставяне на убежище.

След приемането на Наредбата от 2017 г., прилагането на практика на мерките за интеграция на местно равнище. Общините не винаги са готови да поемат тази отговорност; те не бяха консултирани, когато центровете за приемане бяха отворени в техните райони, а разнопосочните им интереси не са представени правилно в рамките на Националния съвет по миграция и интеграция. ЕИСК препоръчва на българските власти да определят и документират — евентуално в рамките на новата стратегия за интеграция — система, която дава възможност за добра координация и сътрудничество между националното и местното равнище. В това отношение ЕИСК препоръчва също така създаването на централен орган за интеграция на бежанците, който да координира различните заинтересовани страни, отговорни за изпълнението на дейностите, гарантиращи интеграцията на новодошлите в България. Този орган следва да се отчита пред заинтересованите страни.

Организациите, с които се срещнахме, посочиха, че е необходим правителствен орган, който да отговаря за предоставянето на подкрепата за интеграция, или като предоставя директно услуги за интегриране или като използва НПО за това от тяхно име. Българските власти следва да обмислят възможността за възлагане на мерки за интеграция на НПО на официална основа. Идеята е да се осигури цялостен интеграционен пакет, който да включва подкрепа в различни области, като жилищно настаняване, образование и обучение, интеграция на пазара на труда и социално приобщаване.

При липсата на национална програма за интеграция или други услуги, организирани от държавата, организациите на гражданското общество играят важна роля в процеса на интеграция на бежанците. НПО могат да работят предимно свободно, въпреки че отношението на населението като цяло, изразено чрез социалните медии и фалшивите новини, понякога може да бъде неприятно. Необходима е национална платформа за координиране на работата на организациите на гражданското общество и обмена на опит и добри практики. Най-голямото предизвикателство пред организациите на гражданското общество обаче е получаването на подходящо финансиране за тяхната работа. ЕИСК препоръчва финансирането от ЕС да се насочва пряко към НПО (или местните органи на управление) и да се обръща внимание на предизвикателствата, свързани със съфинансирането и предварителното финансиране, за да се улесни получаването на финансиране от страна на (по-) малки организации.

---

³ <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>

Европейски икономически
и социален комитет

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Отговорен издател: Отдел „Посещения и публикации“
EESC-2020-81-BG

www.eesc.europa.eu

© Европейски съюз, 2020 г.

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.
За използването или възпроизвеждането на снимките / илюстрациите трябва да се
обърнете за разрешение директно към носителя/носителите на авторските права.

Print
QE-01-20-527-BG-C
ISBN 978-92-830-4952-4
doi:10.2864/45090

Online
QE-01-20-527-BG-N
ISBN 978-92-830-4948-7
doi:10.2864/492146

BG